

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
SOCIOLINGÜÍSTICA
ESPANYOLA I
HISPANOAMERICANA

Coordinació: CALERO FERNANDEZ, MA.ANGELES

Any acadèmic 2021-22

Informació general de l'assignatura

Denominació	SOCIOLOGÜÍSTICA ESPANYOLA I HISPANOAMERICANA			
Codi	101065			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Llengües Aplicades i Traducció i Grau en Filologia Hispànica	4	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Filologia Hispànica	3	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	3		3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	CALERO FERNANDEZ, MA.ANGELES			
Departament/s	FILOLOGIA CLÀSSICA, FRANCESA I HISPÀNICA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Hores presencials: 60. Hores de treball autònom de l'alume/a: 90.			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Castellà.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
CALERO FERNANDEZ, MA.ANGELES	mariaangeles.calero@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

Estudi de la incidència dels factors socials en la diversitat del comportament lingüístic i en la pròpia estructura i evolució de la llengua espanyola, prestant especial atenció al contacte de l'espanyol amb altres llengües i a la seva regulació i planificació lingüístiques, així com a la repercussió de les diferències de gènere i la seva contribució a la construcció i manteniment dels estereotips sexuals, dissenyant estratègies alternatives.

L'alumnat estranger que procedeix de programes de mobilitat o d'intercanvi ha de tenir present que aquesta assignatura necessita un coneixement oral i escrit de la llengua espanyola corresponent, com a mínim, a un nivell intermedi (B2 del *Marc Comú Europeu de Referència*).

Observacions: S'informa que quedarà automàticament suspès tot exercici que presenti més de cinc faltes d'ortografia o de construcció, en el ben entès que la presència d'errors ortogràfics, de puntuació, morfològics i / o de redacció serà sempre tinguda en compte en el moment d'avaluar l'assignatura. En assignatures d'una titulació de Filologia és imprescindible fer servir la llengua (oral i escrita) amb correcció i rigor.

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Adquirir les nocions bàsiques i els mètodes de la sociolingüística, la sociologia del llenguatge, l'etnografia de la comunicació i l'etnolingüística.
2. Reconèixer la repercussió dels factors socials en el comportament lingüístic i copsar que les llengües no són asèptiques sinó que contenen una visió del món particular i esbiaixada.
3. Identificar les fonts de desigualtats de gènere que operen en el sistema lingüístic i en la comunicació, i disseny d'estratègies per fomentar l'equitat.
4. Descobrir els diversos mecanismes del canvi lingüístic i analitzar les situacions derivades del contacte de l'espanyol amb altres llengües a Espanya i Amèrica.
5. Desenvolupar habilitats bàsiques que permetin una aproximació als mecanismes de política i planificació lingüístiques.
6. Posar en pràctica els mètodes d'anàlisis quantitatives i qualitatives propis de les ciències socials.

Competències

Competències bàsiques que es treballen en aquesta assignatura

- CB2 Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.
- CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- CB5 Saber desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Competències generals que es treballen en aquesta assignatura

- CG2. Analitzar i avaluar un tema o matèria, aplicant un raonament crític i objectiu.
- CG6 Demostrar una actitud sistèmica de rigor en el treball.

- CG7 Demostrar capacitat d'aprenentatge autònom i maduresa intel·lectual.
- CG8 Planificar adequadament l'organització de la feina i la investigació.
- CG10 Identificar i saber gestionar les diferents fonts de documentació i informació com a base per potenciar l'estudi.
- CG11 Saber utilitzar la terminologia i les tècniques pròpies de l'àmbit disciplinar o professional.

Competències específiques que es treballen en aquesta assignatura

- CE2 Saber identificar els principis bàsics sobre els quals se sustenta l'estudi del llenguatge humà.
- CE3 Tenir capacitat per treballar en entorns tecnològics amb aplicacions lingüístiques.
- CE4 Conèixer els aspectes sistemàtics dels usos de la llengua des de diferents perspectives d'anàlisi gramaticals: fonètica, fonològica, lèxica, morfològica, semàntica, sintàctica, discursiva, pragmàtica i sociolingüística.
- CE7 Reconèixer les estratègies i canals de transmissió de la llengua espanyola.
- CE8 Reconèixer l'evolució històrica, externa i interna, de la llengua espanyola i capacitat per entendre i identificar diferents registres i variants dialectals.
- CE24 Saber assessorar i gestionar la política lingüística i de comunicació d'una empresa o institució.

Competències transversals que es treballen en aquesta assignatura

- CT1 Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita del català i del castellà.
- CT3 Adquirir capacitat en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT5 Adquirir nocions essencials de el pensament científic.

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Relacions entre llengua i societat i les disciplines que les estudien.
2. Variació lingüística i diversitat de l'espanyol.
3. Metodologia de la investigació sobre llengua i societat.
4. Variació i gènere.
5. Variació i contacte de llengües.
6. Planificació i política lingüística.

(L'ordre dels continguts pot modificar-se en funció dels temes que tractin els treballs de curs.)

Eixos metodològics de l'assignatura

Taula d'activitats formatives i dedicació horària de l'alumnat			
activitat	descripció	HP	HNP
Classe magistral	Explicació del temari.	36	0
Pràctiques	Pràctiques sobre recollida de dades, buidatge i tractament estadístic. Pràctiques sobre identificació de casos de designació no inclusiva.	6	6
Treball	Recerca sociolingüística de camp.	6	35

Activitats	Activitats de classe inversa i/o d'aprenentatge col·laboratiu. (En el cas que, pel nombre d'alumnes o per la dinàmica de l'assignatura, no es puguin fer, seran substituïdes per classes magistrals i/o pràctiques [HP] i per hores d'estudi per a l'examen i el treball [HNP]).	10	20
Avaluació	Examen i autoavaluació (Vegeu taula de Mecanismes d'avaluació)	2	29
TOTAL		60	90

HP: hores de presencialitat,

HNP: hores de treball autònom de l'estudiant/a

Pla de contingència en cas de confinament

En el cas que no sigui possible la docència presencial (HP) per situació de confinament o similar, les sessions seran emeses per videoconferència respectant el mateix horari establert (HNPs). S'utilitzaran les diferents opcions de l'eina de videoconferència perquè les sessions puguin seguir sent participatives i puguin realitzar-se les mateixes tasques previstes per a l'aula. Les sessions podran ser gravades.

Informació sobre protecció de dades en el registre audiovisual en aquesta assignatura

De conformitat amb la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, t'informem que:

- El responsable de l'enregistrament i l'ús de les teves imatge i veu és la Universitat de Lleida - UdL- (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida; sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).
- Les teves imatge i veu enregistrades s'utilitzaran exclusivament per a les finalitats inherents a la docència de l'assignatura.
- Les teves imatge i veu enregistrades es conservaran fins a la finalització del curs acadèmic vigent, i es destruiran en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).
- La teva veu i imatge és imprescindible per impartir la docència en aquesta assignatura, i la docència és un dret i un deure del professorat de les Universitats, que ha d'exercir amb llibertat de càtedra, com preveu l'article 33.2 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Per aquest motiu, la UdL no necessita el teu consentiment per enregistrar les teves veu i imatge amb aquesta exclusiva finalitat, d'impartir docència en aquesta assignatura.
- Els enregistraments i la resta de continguts del campus virtual estan protegits pels drets de propietat intel·lectual i industrial de la Universitat de Lleida, d'acord amb la clàusula inclosa en l' "Avís legal", visible en tots els llocs web propietat de la UdL.
- La UdL no cedirà les dades a tercers, llevat dels casos estrictament previstos en la Llei.
- Pots accedir a les teves dades; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-te al tractament i sol·licitar-ne la limitació, sempre que sigui compatible amb les finalitats de la docència, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat. També pots presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Vegeu la **Metodologia**.

Sistema d'avaluació

Criteris generals

1. Quedarà automàticament suspès tot exercici (pràctica, examen, treball, informe) que presenti més de cinc faltes d'ortografia o de construcció, en el ben entès que la presència d'errors ortogràfics, de puntuació, morfològics i / o de redacció serà sempre tinguda en compte en el moment d'avaluar l'assignatura. En assignatures d'una titulació de Filologia és imprescindible fer servir la llengua (oral i escrita) amb correcció i rigor.

2. També quedarà automàticament suspès qualsevol obra que contingui algun tipus de plagi (segons normativa antiplagi de la UdL) i l'examen, si es percep que ha estat copiat.

Tipologia d'avaluació

- **Avaluació ordinària**

L'avaluació ordinària és **contínua**.

Se distribuye de la siguiente manera.

Taula de mecanismes d'avaluació contínua			
mecanismes d'avaluació	descripció dels criteris	observacions	% sobre la nota final
Examen	Examen Es podran realitzar petits test de lectures, que ajudaran la preparació de l'examen.	Examen virtual. S'avalua l'adquisició dels conceptes i teories que sustenten l'assignatura. És requisit aprovar l'examen per aplicar els percentatges de qualificació.	45%
Treball	Recerca sociolingüística de camp.	La guia d'elaboració del treball es penjarà a l'eina d' Activitats del campus virtual. L'alumne o alumna ha de lliurar el treball per la mateixa eina.	35%
Activitats	Activitats de classe inversa.	S'avalua la comprensió i adquisició dels continguts inclosos en les lectures o vídeos que s'hagin de llegir o visualitzar.	20%
TOTAL			100%

Pla de contingència en cas de confinament

En cas de confinament, únicament es veuria afectat l'examen pràctic (si no poguessin avaluar les pràctiques a través del web), que està pensat per a realitzar-se en l'aula. En aquesta circumstància, serà substituït per un examen pràctic virtual a través de l'eina d'**Activitats** de campus virtual.

- **Avaluació alternativa**

Els / les estudiants que **combinin els seus estudis amb un treball a temps complet** tenen dret a demanar avaluació alternativa en un **termini de 5 dies des del començament del semestre**. Per a més informació envieu un correu electrònic a lletres.secretariacentre@udl.cat o dirigiu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres.

Es distribueix de la següent manera.

Taula de mecanismes d'avaluació contínua			
mecanismes d'avaluació	descripció dels criteris	observacions	% sobre la nota final
Examen	Examen teòric-pràctic	S'avalua l'adquisició dels conceptes, teories i mètodes que sustenten l'assignatura, així com les habilitats d'interpretació de dades estadístiques i gràfics des de la disciplina socioingüística.. Inclourà una part en la qual es desenvoluparà una qüestió d'ampli abast; una segona part en què es donarà resposta breu a qüestions més precises, i una tercera part dedicada a analitzar un cas pràctic.	100%
TOTAL			100%

Pla de contingència en cas de confinament

En cas de confinament, únicament es veuria afectat l'examen que està pensat per a realitzar-se en l'aula. En aquesta circumstància, serà substituït per un examen virtual a través de les eines de **Test** i d'**Activitats** del campus virtual.

Bibliografia i recursos d'informació

A l'inici de curs s'establiran les lectures obligatòries, així com altres complementàries per a la realització de les activitats d'aprenentatge col·laboratiu.

1. Bibliografia bàsica

Calero Fernández, Mª Ángeles. 2007. *Percepción social de los sexolectos*. Cádiz: Universidad de Cádiz.

López Morales, Humberto. 2004. *Sociolingüística*. Madrid: Gredos. 3ª edición aumentada.

Lozano Domínguez, Irene. 1995. *Lenguaje masculino y lenguaje femenino. ¿Condiciona nuestro sexo la manera de hablar?* Madrid: Minerva.

Moreno Fernández, Francisco. 1998. *Principios de sociolingüística y de sociología del lenguajes*. Barcelona: Ariel.

Moreno Fernández, Francisco. 1990. *Metodología sociolingüística*. Madrid: Gredos.Deusto.

Ruiz, Francesc, Rosa Sanz y Jordi Solé. 2001. *Diccionari de sociolingüística*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

2. Obres generals

Almeida, Manuel. 1999. *Sociolingüística*. Universidad de La Laguna.

Bernstein, Basil. 1980. *Langage et classes sociales: codes sociolinguistiques et contrôle sociale*. Paris: Éditions de Minuit.

Calero Fernández, Mª Ángeles. 2007. *Percepción social de los sexolectos*. Cádiz: Universidad de Cádiz.

García Mouton, Pilar. 2003. *Así hablan las mujeres. Curiosidades y tópicos del uso femenino del lenguaje*.

Madrid: La Esfera de los Libros. Prólogo de Álex Grijelmo.

Fasold, Ralph. 1996. *La sociolingüística de la sociedad. Introducción a la Sociolingüística*. Madrid: Visor.

García Marcos, Francisco. 1999. *Fundamentos críticos de sociolingüística*. Universidad de Almería. García Mouton, Pilar. 1999. *Cómo hablan las mujeres*. Madrid: Arco/Libros.

Gimeno Menéndez, Francisco. 1990. *Dialectología y sociolingüística españolas*. Universidad de Alicante.

Hudson, R.A. 1980. *La sociolingüística*. Barcelona: Anagrama, 1981.

Labov, William. 1983. *Modelos sociolingüísticos*. Madrid: Cátedra.

Lavandera, Beatriz. 1984. *Variación y significado*. Buenos Aires: Hachette.

López Morales. 1994. *Métodos de investigación lingüística*. Salamanca: Ediciones Colegio de España.

Lüdtke, Helmut. 1998. *El cambio lingüístico*. Universidad Autónoma de Barcelona.

Moreno Fernández, Francisco (ed.). 1992. *Sociolingüistics and Stylistic Variation*. Monográfico de LynX 3.

Pearson, Judy C., Lynn H. Turner y W. Todd-Mancillas. 1985. *Comunicación y género*. Barcelona: Paidós. 1993.

Romaine, Suzanne. 1996. *El lenguaje en la sociedad*. Barcelona: Ariel.

Rotaetxe Amusatogui, Karmele. 1988. *Sociolingüística*. Madrid: Síntesis.

Ruiz, Francesc, Rosa Sanz y Jordi Solé. 2001. *Diccionari de sociolingüística*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

Serrano, Mª José. 1996. *Cambio sintáctico y prestigio lingüístico*. Frankfurt - Madrid: Vervuert / Iberoamericana.

Silva-Corvalán, Carmen. 1989. *Sociolingüística. Teoría y análisis*. Madrid: Alhambra.

Tannen, Deborah. 1994. *Gender and Discourse*. Oxford-New York: Oxford University Press. Tiene traducción española: 1996. *Género y discurso*. Barcelona-Buenos Aires: Paidós.

3. Estudis sociolingüístics sobre l'espanyol _____

Alba, Orlando. 1990. *Variación fonética y diversidad social en el español dominicano de Santiago*. Santiago: PUCMM.

Bastardas, A. y J. Soler (eds.). 1988. *Sociolingüística i llengua catalana*. Barcelona: Empúries.

Borrego Nieto, Julio. 1981. *Sociolingüística rural: Investigación en Villadepera de Sayago*. Universidad de Salamanca.

Calero Fernández, Mª Ángeles. 1993. *Estudio sociolingüístico del habla de Toledo*. Lleida: Pagès Editors.

Calero Fernández, Mª Ángeles. 2006a. "Creencias y actitudes lingüísticas en torno al género gramatical en español", en Mª Isabel Sancho Rodríguez, Lourdes Ruiz Solves y Francisco Gutiérrez García (eds.), *Estudios sobre lengua, literatura y mujer*, Universidad de Jaén, pp. 235-284.

Calero Fernández, Mª Ángeles. 2006b. "El español en Cataluña: una revisión sociolingüística", en Ana Mª Cestero, Isabel Molina y Florentino Paredes (eds.), *Estudios sociolingüísticos del español de España y América*, Madrid, Arco/Libros, pp. 205-211.

Carbonero, Pedro y Mª Teresa Palet. 1990. *Sociolingüística andaluza 5: Habla de Sevilla y hablas americanas*. Universidad de Sevilla.

- Casanovas Català, Montserrat. 2000. *Análisis cualitativo y cuantitativo de la morfosintaxis de una segunda lengua: el caso del español en contacto con el catalán*. Tesis Doctoral, Universidad de Lleida.
- Casanovas Catalá, Montserrat. 2005. *Español y catalán en contacto. La expresión deíctica en el castellano hablado en Lleida*, Aachen: Shaken.
- Cortés Rodríguez, Luis. 1986. *Sintaxis del coloquio. Aproximación sociolingüística*. Universidad de Salamanca.
- Díaz Peralta, Marina. 2000. *La expresión de futuro en el español de Las Palmas de Gran Canaria*. Las Palmas: Cabildo de Gran Canaria.
- Díez de Revenga, Pilar y José María Jiménez Cano (eds.). 1996. *Estudios de sociolingüística. Sincronía y diacronía*. Murcia: DM.
- Díez de Revenga, Pilar y José María Jiménez Cano (eds.). 1999. *Estudios de sociolingüística II. Sincronía y diacronía*. Murcia: DM.
- Etxebarria Arostegui, Maitena. 1985. *Sociolingüística urbana. El habla de Bilbao*. Salamanca: Universidad de Salamanca / Universidad de Deusto.
- Etxebarria Arostegui, Maitena. 1995. *El bilingüismo en el Estado español*. Bilbao: Ediciones FBV.
- Etxebarria Arostegui, Maitena. 2000. *Variación sociolingüística en una comunidad bilingüe*. Bilbao: Universidad del País Vasco.
- García, Constantino. 1976. "Interferencias lingüísticas entre el gallego y el catalán". *RSEL* 6.2, 327-343.
- Gómez Molina, José Ramón. 1986. *Estudio sociolingüístico de la comunidad de habla de Sagunto (Valencia)*. València: Institució Valenciana d'Estudis i Investigació.
- González Ferrero, Juan Carlos. 1991. *La estratificación sociolingüística de una comunidad semiurbana: Toro (Zamora)*. Universidad de Salamanca.
- Lamíquiz, Vidal y Pedro Carbonero. 1985. *Sociolingüística andaluza 1: Metodología y estudios*. Universidad de Sevilla.
- López García, Ángel y Ricardo Morant. 1991. *Gramática femenina*. Madrid: Cátedra.
- López Morales, Humberto. 1983. *Estratificación social del español de San Juan de Puerto Rico*. México: UNAM.
- Martín Zorraquino, Mª Antonia, Mª Rosa Fort Cañellas, Mª Luisa Arnal Purroy y Javier Giralt Latorre. 1995a. *Estudio sociolingüístico de la Franja Oriental de Aragón*. Universidad de Zaragoza.
- Martín Zorraquino, Mª Antonia, Mª Rosa Fort Cañellas, Mª Luisa Arnal Purroy y Javier Giralt Latorre. 1995b. *Estudio sociolingüístico de la Franja Oriental de Aragón. Anexos*. Universidad de Zaragoza.
- Martínez Martín, Federico Miguel. 1983. *Fonética y sociolingüística en la ciudad de Burgos*. Madrid: CSIC.
- Medina López, Javier. 1993. *Sociolingüística del tratamiento en una comunidad rural (Buenavista del Norte. Tenerife)*. Santa Cruz: Ayuntamiento de Buenavista del Norte / Viceconsejería de Cultura y Deportes del Gobierno de Canarias.
- Montoya Abad, Brauli. 1996. *Alacant: La llengua interrompuda*. Valencia: Denes.
- Real Academia Galega. 1993. "Datos sobre o mapa sociolingüístico de Galicia". En *Actas del I Simposi de Demolingüística*. Tortosa: Institut de Sociolingüística Catalana.
- Real Academia Galega. 1994. *Lingua inicial y competencia lingüística en Galicia*. Santiago. Real Academia Galega.
- Rojo, Guillermo. 1981. "Conductas y actitudes sociolingüísticas en Galicia". *RSEL* 11.2, 269-310.
- Samper Padilla, José Antonio. 1990. *Estudio sociolingüístico del español de Las Palmas de Gran Canaria*. Las

Palmas: Cabildo Insular de Gran Canaria.

Serrano, Mª José (ed.). 1999. *Estudios de variación sintáctica*. Frankfurt - Madrid: Vervuert / Iberoamericana.

Serrano, Mª José. 1994. *La variación sintáctica: formas verbales del periodo hipotético en español*. Madrid: Entinema.

Siguan, Miguel. 1992. *La España plurilingüe*. Madrid: Alianza.

Silva-Corvalán, Carmen. 2001. *Sociolingüística y pragmática del español*. Washintong, D.C.: Georgetown University Press.

Williams, Lynn. 1987. *Aspectos sociolingüísticos de la ciudad de Valladolid*. Valladolid: Universidad de Valladolid / Universidad de Exeter.

4. Vídeos

<http://www.youtube.com/watch?v=hry5wg03APQ> (Conferencia sobre conceptos básicos de la sociolingüística y etnografía de la comunicación. Mariana Szeretter y Paula García. 1ª parte. Duración: 35:43')

<http://www.youtube.com/watch?NR=1&v=N9pFmSYdEsc&feature=endscreen> (Conferencia sobre conceptos básicos de la etnografía de la comunicación. Paula García. 2ª parte. Duración: 38:22')